

Міністерство охорони здоров'я України

*ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського
МОЗ України"*

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

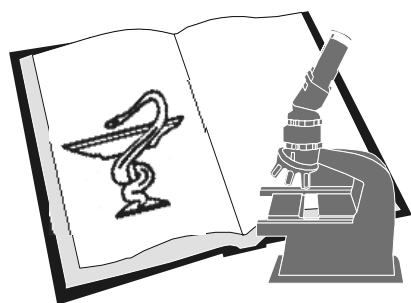
МЕДИЧНА ОСВІТА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щоквартально

Видається з 1999 року

- ◆ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
- ◆ ДОСВІД З ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ
- ◆ ПОВІДОМЛЕННЯ, РЕЦЕНЗІЇ
- ◆ З ІСТОРІЇ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
- ◆ ЮВІЛЕЇ

Ministry of Public Health of Ukraine

SHEI "Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine"

National Medical Academy of Post-Graduate Education by P. L. Shupyk

MEDICAL EDUCATION

SCIENTIFIC-PRACTICAL JOURNAL

4(64)/2014

Редакційна колегія

Головний редактор:

Вороненко Ю. В., ректор НМАПО імені П. Л. Шупика, акад. НАМН України, д-р мед. наук, проф.

Заступники головного редактора:

Волосовець О. П., начальник управління освіти та науки МОЗ України, д-р мед. наук, проф., чл.-кор. НАМН України

Ковальчук Л. Я., ректор ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф., чл.-кор. НАМН України

Соколова Л. В., директор ДУ "Центральний методичний кабінет МОЗ України", д-р фармац. наук, проф.

Члени редколегії:

Боднар Я. Я., завідувач кафедри патологічної анатомії з секційним курсом та судової медицини ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Вдовиченко Ю. П., перший проректор НМАПО імені П. Л. Шупика, д-р мед. наук, проф.

Гойда Н. Г., проректор з клінічної роботи НМАПО імені П. Л. Шупика, д-р мед. наук, проф.

Гребеник М. В., директор ННІ післядипломної освіти ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Зозуля І. С., проректор з наукової роботи НМАПО імені П. Л. Шупика, д-р мед. наук, проф.

Кліщ І. М., завідувач кафедри клініко-лабораторної діагностики ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р біол. наук, проф. — заступник відповідального секретаря

Корда М. М., декан факультету іноземних студентів ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Коробко Д. Б., декан фармацевтичного факультету ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", канд. фармац. наук, доц.

Криштопа Б. П., завідувач кафедри управління охороною здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика, д-р мед. наук, проф.

Мазур П. Є., директор Кременецького медичного училища імені Арсена Річинського, канд. мед. наук

Марценюк В. П., проректор з наукової роботи, інноваційних та комп'ютерних технологій ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р техн. наук, проф.

Мельничук І. М., завідувач кафедри філософії і суспільних дисциплін ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р пед. наук, проф.

Мисула І. Р., завідувач кафедри медичної реабілітації ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф. — відповідальний секретар

Мінцер О. П., завідувач кафедри медичної інформатики, директор центру дистанційної освіти НМАПО імені П. Л. Шупика, д-р мед. наук, проф.

М'ясников В. Г., завідувач кафедри фізіотерапії НМАПО імені П. Л. Шупика, д-р мед. наук, проф.

Нагірний Я. П., декан стоматологічного факультету ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Поліщук В. А., професор кафедри українознавства ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р пед. наук, проф.

Посохова К. А., завідувач кафедри фармакології з клінічною фармакологією ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Харченко Н. В., завідувач кафедри гастроентерології, дієтології і ендоскопії НМАПО імені П. Л. Шупика, д-р мед. наук, проф., чл.-кор. НАМН України

Шкробот С. І., завідувач кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Шульгай А. Г., декан медичного факультету ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Шютц В., ректор Віденського медичного університету, проф.

Янкович О. І., професор кафедри філософії та суспільних дисциплін ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р пед. наук, проф.

Ярема Н. І., проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України", д-р мед. наук, проф.

Редакційна рада

Бабанін А. А., ректор ДУ "Кримський державний медичний університет імені С. І. Георгієвського", д-р мед. наук, проф., чл.-кор. НАМН України

Балл Г. О., завідувач відділу психології, вікової психології та дефектології Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, д-р психол. наук, проф., чл.-кор. НАПН України

Бойчук Т. М., ректор ВДНЗ України "Буковинський державний медичний університет", д-р мед. наук, проф.

Бондаренко О. Ф., завідувач кафедри психології Київського національного лінгвістичного університету, професор факультету медичної психології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, д-р психол. наук, проф., чл.-кор. НАПНУ

Бурлачук Л. Ф., декан факультету психології Київського національного університету імені Т. Шевченка, д-р психол. наук, проф., акад. НАПН України

Дзюк Г. В., ректор ДЗ "Дніпропетровська державна медична академія МОЗ України", д-р мед. наук, проф., акад. НАМН України

Думанський Ю. В., ректор Донецького національного медичного університету імені М. Горького, д-р мед. наук, проф., чл.-кор. НАМН України

Ждан В. М., ректор ВДНЗ України "Українська медична стоматологічна академія", д-р мед. наук, проф.

Запорожан В. М., ректор Одеського національного медичного університету, д-р мед. наук, проф., акад. НАМН України

Зіменковський Б. С., ректор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, д-р фармац. наук, проф.

Юффе І. В., ректор ДЗ "Луганський державний медичний університет", д-р мед. наук, проф.

Колесник Ю. М., ректор Запорізького державного медичного університету, д-р мед. наук, проф.

Лісовий В. М., ректор Харківського національного медичного університету, д-р мед. наук, проф.

Максименко С. Д., директор Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, д-р психол. наук, проф., д. чл. НАПН України

Мороз В. М., ректор Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова, д-р мед. наук, проф., акад. НАМН України

Москаленко В. Ф., ректор Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, д-р мед. наук, проф., акад. НАМН України

Никоненко О. С., ректор ДЗ "Запорізька медична академія післядипломної освіти МОЗ України", д-р мед. наук, проф., акад. НАМН України

Орбан-Лембрик Л. Е., завідувач кафедри соціальної психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, д-р психол. наук, проф.

Проданчук М. Г., директор Інституту екології і токсикології імені Л. І. Медведя МОЗ України, д-р мед. наук, проф., чл.-кор. НАМН України

Рожко М. М., ректор ДВНЗ "Івано-Франківський національний медичний університет", д-р мед. наук, проф.

Туманов В. А., почесний ректор ПВНЗ "Київський медичний університет Української асоціації народної медицини", д-р мед. наук, проф.

Хвисьок М. І., ректор Харківської медичної академії післядипломної освіти, д-р мед. наук, проф.

Чепелєва Н. В., заступник директора з науково-дослідної роботи Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, д-р психол. наук, проф., чл.-кор. НАПН України

Черних В. П., ректор ДВНЗ "Національний фармацевтичний університет", д-р фармац. наук, д-р хім. наук, проф., д. чл. НАН України

Чернищенко Т. І., директор ДУ "Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України"

Яценко Т. С., директор Центру глибинної психології НАПН України, д-р психол. наук, проф., д. чл. НАПН України

ЗАВДАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ОНКОЛОГІЇ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ

О. І. Івашук, О. П. Пересунько, В. П. Унгурян, Н. В. Зелінська

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

TASKS AND PERSPECTIVES OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN ONCOLOGY AT THE POSTGRADUATE STAGE

O. I. Ivashchuk, O. P. Peresunko, V. P. Unhurian, N. V. Zelinska

Bukovyna State Medical University, Chernivtsi

Враховуючи неабияку соціальну значимість проблеми злоякісних новоутворень, які стійко займають другу позицію в структурі причин смертності населення в Україні, автори статті впевнені в тому, що викладання онкології повинно бути пріоритетним не тільки в системі вищої медичної освіти, але й на післядипломному етапі підготовки спеціалістів. Наведені основні завдання та перспективи розвитку післядипломної освіти на кафедрі онкології та радіології Буковинського державного медичного університету, піднята проблема підготовки інтернів та лікарів зі спеціальності “Онкологія”.

Considering the social importance of a problem of malignant new growths, which steadily take of the second position in structure of the reasons of death rate of the population of Ukraine, authors of article are convinced of the teaching of oncology should be priority both in system of the universities training, and in afterdiploma to preparation of experts. In article the primary goals and postgraduate education prospects of progress on surgical chairs are described, the problem of interns training on are speciality “Oncology” in mentioned.

Вступ. Онкологія – мультидисциплінарна наука, що швидко і ефективно розвивається, яка зазнала великих змін у зв’язку з появою комп’ютерних технологій, програм моделювання, розвитку Інтернет.

Враховуючи соціальну значимість проблеми злоякісних утворень, які стійко займають другу позицію в структурі причин смертності населення України, ми впевнені, що викладання онкології повинно бути пріоритетним як у системі вищої професійної освіти, так і в післядипломній підготовці спеціалістів [1].

Викладання онкології в системі вищої освіти та, особливо, на етапі післядипломної підготовки повинно бути безперервним, якісним та ефективним. Це невідкладна проблема, яка потребує, перш за все, вдосконалення навчально-методичного забезпечення викладання онкології відповідно до міжнародних вимог [2].

Кінцевим результатом ефективного викладання онкології є збільшення виживання онкологічних хворих за рахунок підвищення виявлення ранніх форм онкологічних захворювань, покращення якості лікарської допомоги, ретельності динамічного спостереження. Засоби для досягнення названої мети можуть бути наступними – монополізувати викладання онкології спеціалістами; збільшити кількість годин; забезпечити багатогранність викладання онкології; підвищити рівень контролю знань [1, 2].

Для забезпечення ефективного викладання онкології у вузі необхідно усвідомити пріоритетність викладання дисципліни в системі вищої професійної медичної освіти.

На кафедрі онкології Буковинського державного медичного університету на післядипломному етапі проводиться навчання лікарів-інтернів зі спеціальності “Онкологія” та проводяться цикли передатестаційного навчання з циклу “Онкологія”.

Основна частина. Головними цілями реформування медичної освіти є підготовка лікарів та медичних працівників, які за професійними якостями будуть відповідати світовим стандартам, та зможуть ефективно працювати в умовах ринкових відносин. Нові навчальні методи сучасних освітніх перетворень спрямовані на набуття відмінних клінічних навичок, вміння вирішувати проблемні випадки, здатність працювати самостійно та в команді, критично підходити до нової інформації. Згодом через кілька років, маючи вже певний досвід викладання у рамках Болонського процесу, можна вказати на деякі проблеми та перспективи, які виникають на післядипломному етапі викладання предмета.

Основним завданням у підготовці лікаря-онколога є вдосконалення клінічного мислення, направленого на своєчасну діагностику захворювання і застосування сучасної тактики лікування.

В задачі клінічної інтернатури з онкології входить оволодіння навиками спілкування з хворими, самостійна курація хворих, методичне обґрунтування клінічного діагнозу, сучасного обстеження, лікування, профілактики хірургічних захворювань [4]. Ми використовуємо різноманітні форми навчання: тематичні семінари з викладачами кафедри; щоденні курації хворих з оформленням історії хвороби, перевідними, етапними, виписними епікризами; клінічні розбори хворих; обходи з доцентами і професором; виступи на клінічних, клінічно-анатомічних конференціях; рецензування історій хвороб померлих; підготовка демонстраційного матеріалу операцій за тиждень з інтерпретацією його на щотижневих клінічних конференціях; нічні чергування в клініці з доповідями на ранковій конференції; участь інтернів при виконанні операцій; самостійна (аудиторна і позааудиторна) робота; навчально-дослідна робота; робота в студентському науковому гуртку кафедри. Ці завдання вирішуються при підготовці лікарів-спеціалістів на ПАЦі “Онкологія”.

В практиці викладання онкології для інтернів та лікарів на кафедрі використовуються традиційні навчальні посібники: плакати, таблиці, слайди, методичні розробки і посібники, муляжі та інструменти. Розвитку сучасних лікувальних і діагностичних технологій сприяє широке застосування різноманітних технічних засобів.

На кафедрі усвідомлюють доцільність створення віртуального варіанта навчання. Для його реалізації розпочато створення банку навчальних відеофільмів та фото, які дозволяють продемонструвати етапи операцій, клінічні операції із операційної, патології, що рідко зустрічається, в рамках теми, що вивчається. При необхідності оперуючий хірург озвучує хід операцій з демонстрацією на екрані. Така відеодемонстраційна аудиторія створена на кафедрі госпітальної хірургії.

Крім того, у зв'язку з широким застосуванням комп'ютерів, значна роль у навчальному процесі відводиться використанню комп'ютерної техніки.

Контроль засвоєння матеріалу лікарями-інтернами здійснюється не тільки традиційними методами у

вигляді вирішення тестових задач на паперових носіях, але дозволяє використовувати і комп'ютерні контролюючі та навчальні програми, що включають і “комп'ютерні ситуаційні задачі”. Комп'ютерне опитування інтернів дозволяє індивідуалізувати роботу, оскільки інтерн не тільки відповідає на запитання, але і комп'ютер показує йому правильну відповідь на питання. В результаті, після декількох циклів повторення комп'ютерного опитування звичайно підвищується рейтинг відповідей, що свідчить про високу інтенсивність і успішність даного виду навчального процесу, успішної підготовки інтерна до складання іспиту “Крок-3”.

З метою підвищення якості освіти очевидна необхідність удосконалення тестового контролю, створення інформаційного блоку ситуаційних задач і стандартних тренажерів для освоєння практичних навичок. Основна увага мала бути зосереджена на якості ситуаційних задач, які дозволяють оцінити не тільки знання, але і вміння і навика, необхідні в практичній діяльності лікаря-онколога.

В даний час необхідним для лікарів-інтернів є впровадження кафедрою дистанційного навчання. Дистанційне навчання дає інтернам, які проживають у віддаленні від клінік університету в інших містах області, при проходженні заочної частини навчання, широкі можливості для підготовки навчального матеріалу, оскільки всі вони мають доступ до Інтернету [4].

Інформаційно-освітні послуги надаються інтернам через інтернет-технології. Для цього на кафедрі вже створені електронні варіанти лекцій, практичних занять за тематикою програми, і це заноситься на сайт кафедри університету. На сайт можуть надаватися задачі і тести до практичних занять, інформаційно-довідковий матеріал для виконання рефератів, дослідних робіт.

Використання такої форми сучасного навчання, як дистанційного навчання, дозволяє значно збільшити можливості і мотивацію післядипломної освіти.

Висновки. Вищенаведене вказує, що використання нових форм сучасного навчання дозволить значно збільшити ефективність післядипломної освіти та покращити підготовку на кафедрах онкології спеціалістів-онкологів.

Література

1. Про затвердження Концепції розвитку вищої медичної освіти України: наказ Міністерства охорони здоров'я і Академії медичних наук України від 12.09.2008 р. № 522/51.
2. Система управління якістю медичної освіти в Україні / [І. С. Булах, О. П. Волосовець, Ю. В. Вороненко та ін.]. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2003. – 212 с.
3. Сучасний розвиток вищої медичної та фармацевтичної освіти й проблемні питання забезпечення якості підготовки лікарів і провізорів / М. В. Банчук, О. П. Волосовець, І. І. Фещенко [та ін.] // Медична освіта. – 2007. – № 2. – С. 5–13.
4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.

Отримано 18.09.14